

דף מז.

עין משפט ג.

או"ח סימן תרמט סעיף א

א. ארבעת המינים פסולים בגזול^א, ובגנוב בין לפני יאוש ובין לאחר יאוש^ב. אבל גזול וקנאו לפני עשיית המצוה^ג כגון גזל לולב ושיפה אותו^ד ועי"ז הוא לולב^ה כשר דקנה אותו בשינוי מעשה^ו. ומ"מ לא יברך עליו^ז.

א. ממשנה סוכה כ"ט-ל"ב-ל"ג-ל"ד. וכתב המ"א בס"ק א' מהסמ"ג שצריך ליתן לעכו"ם מוכרי ארבעת המינים יותר מכדי דמיהם כדי שירגילו להביא ויהיו ד' המינים מצויים. ואולי מטעם זה משאירים מוכרי ד' המינים להעלות המחיר כדי שיהיו ד' המינים מצויים, אבל אין להעלות המחירים יותר מדאי.

וגזול פסול דכתיב "ולקחתם לכם" משלכם, סוכה ט"ז ע"ב. וְאִם הָיוּ הַלֹּקָח לֹלֵב גְּזוּל, הוֹלֵךְ הַלֹּלֵב וְצוּחַ לִפְנֵי ה' וְאוֹמֵר גְּזוּל אֲנִי, וּמֵלֵאכֵי הַשֶּׁרֶת אוֹמְרִים אוֹי לוֹ לֹזֶה שֶׁנִּעְשָׂה סְנִיגוּרוֹ קְטִיגוּרוֹ. כ"כ הא"ר באות ט' מהרוקח אך גם זה בירושלמי ובמדרש פ' אמור.

וּלְפִי דְבַרֵי הַזּוּהָר אֵין לְבָרֵךְ עַל אֲתֵרוֹג שֶׁלְקִיחְתּוֹ בַּחֲנָם, שֶׁהַקְּלִיפּוֹת יוֹנְקִים מֵאוֹתָן מִצְוֹת הַבָּאוֹת בַּחֲנָם, וְאִ"כ כֹּל אָדָם יִשְׁלַם אִפִּי דְבַר קֶטֶן, וְהִ"ה בְּד' הַמִּינִים. כַּה"ח אוֹת ד'.

וְאִם הָיָה גְזוּל מִדְּבַרֵיהֶם כְּגוֹן מִצִּיאַת חֶשֶׁן דְּקִי"ל שֵׁשׁ בִּזְהָ גְזוּל מִדְּבַרֵיהֶם מִשּׁוֹם דְּרַכֵּי שְׁלוֹם, בִּזְהָ נִסְתַּפֵּק בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פ"ח מֵה' לֹלֵב אִם יוּצָא י"ח כִּיּוֹן דְּמִדְּאוֹרֵייתָא קְרִינָן בְּהֵם לָכֵם, וְדַעְתּוֹ נוֹטָה שֶׁלֹּא יוּצָא מִטַּעַם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה. וְעִינָן בְּכַה"ח אוֹת ה'.

וְאִפִּי גְזוּל אוֹ גֵּנֵב מִנְכָרִי וְלֹא נִתְיָאֵשׁ הַנְּכָרִי הוֹאִיל וְיִכּוֹל לְהוּצִיאוֹ בְּדִינִים אֵין אֲנִי קוֹרְאִים בּוֹ לָכֵם וּפְסוּל, אֲבָל אִם נִתְיָאֵשׁ הַנְּכָרִי מִשְׁמַע דִּיצָא, וְיֵשׁ הַסּוֹבְרִים דְּגַם אַחֲרֵי יָאוֹשׁ שֶׁל הַנְּכָרִי לֹא יִצָּא, וְע"כ מִי שֶׁגֵּנֵב מִן הַנְּכָרִי אַחַד מִד' הַמִּינִים אֵינוֹ יוּצָא עַד שִׁישְׁלָם לוֹ דְּמִים. מ"ב בִּיאוֹר הַלְכָה.

וְהַגַּם שִׁיכּוֹל לְקַנּוֹתוֹ בְּשִׁינוּי מַעֲשֵׂה מ"מ לֹא יִכּוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו עַד שִׁישְׁלָם דְּמִיו לְבַעֲלָיו בֵּין יִשְׂרָאֵל בֵּין עַכוּ"ם. כַּה"ח אוֹת ו'.

ב. דיאוש לכד לא קני. מ"ב אות ב' מב"י.

ג. אבל אם מכרו לו הנגזל באופן שקנאו בהגבהה, והגבהתו היתה לצאת בו ידי חובת המצוה לא יצא, דהו"ל מצוה הבאה בעבירה, אלא צריך להגביהו לקנותו ואח"כ פעם שניה לצאת בו י"ח המצוה. מ"ב אות ג'.

ד. ואע"פ שלא פרע דמיו הרי זה כלוקח שלא פרע עדיין, והדבר נקנה לו והרי הוא שלו לגמרי לכל דבר, ואין הדמים אלא חוב עליו. כה"ח אות ט'.

ה. שע"ז נקרא שמו לולב. מ"ב אות ד'. ע"פ מש"כ בחו"מ סי' ש"ס סעיף ו'.

ו. עם יאוש, ועיין בחו"מ סי' שס"ב סעיף א' שכתב דהשינוי מעשה קונה אע"פ שעדיין לא נתייאשו הבעלים. מ"ב אות ה', שאינו חייב אלא דמים.

ז. שע"י עבירה באה לידו, אפי' מיום שני ואילך, כ"כ התוס' בסוכה דף ל' ע"א, דלהזכיר שם שמים עליו כיון שבאיסור גזל בא לידו אסור.

וי"א דלא נפסל גזול וגנוב אלא לגנוב ולגזולן עצמו, אבל לאחרים כשר בשאר הימים חוץ מיום הראשון ט.

הגה: משום כך יש ליזהר שלא יקצץ הישראל בעצמו י אחד מד' המינים לצורך לולבו דקרקע אינה נגזלת וסתם כותים גוזלים קרקע הם וא"כ יבא בגזילה לידו, אלא יקצצנו הכותי והוא יקנה ממנו כ, ואין חילוק בזה בין ארץ ישראל לחוצה לארץ ל.

וה"ה כשיש יאוש ושינוי רשות, כגון שמכרו הגזולן או נתנו לאחר האחר מותר לו לצאת בו גם ביום הראשון דקנהו ע"י שינוי רשות כיון שהיה היאוש מקודם ושלכם קרינן ביה, וכל זה לצאת בו י"ח אבל לברך עליו אין לברך שע"י עבירה בא לידו. א אחד שקנה אתרוג מחבירו ע"ד ליתן לו דמים ובכאו לביתו לא נתן לו דמים והמוכר נתייאש מהתשלום, ונתן הגזולן האתרוג לאחר במתנה ע"מ להחזיר יצא ידי חובה דהוי מתנה אבל לא יברך עליו, ואם חזר ונתנו בחזרה לנותנו לו גם הגזולן יוצא ידי חובה כיון שהפסיק בשינוי רשות בנתיים. כה"ח אות י"ג.

ה. משמע דהגזולן בעצמו אסור גם בשאר הימים, הגם שלא בעינן משלכם, והטעם משום מצוה הבאה בעבירה.

וכיון שהשו"ע הביא דעה זו בשם י"א יש לחוש לזה לכתחלה. מ"א ס"ק ט"ו. וכך פסק השו"ע בסעיף ה' דהפסול מעיקר הדין כגזול גם לגזולן עצמו רק ביום הראשון מדין דשלכם בעינן.

והוא הוריש לבניו לא הוי שינוי רשות בזה, וכמ"ש בחו"מ סי' שס"א סעיף ז', מ"ב בב"ה. ט. והיינו בלפני יאוש אבל אחר יאוש הרי קנאו גם בשינוי רשות, ואפ"ה לאחרים לא הוי מצוה הבאה בעבירה, כ"כ במלחמות בשם בה"ג, אבל במלחמות עצמו משמע דלפני יאוש אפי' לאחרים הוי מצוה הבאה בעבירה כיון שלא קנה אותו עדיין, וע"כ אין להקל. מ"א ס"ק ג'. וכל זה לענין לצאת בו י"ח אבל לברך עליו אסור. כה"ח אות כ'.

י. אפי' ברשות העכו"ם, מ"א ס"ק ד'. ואין חילוק בין זמניהם להיות דחיישינן דמומן קדמון גזל מישראל. תשובת הרשב"א סי' תתנ"ב. ועיין בכה"ח אות כ"א.

כ. ואם כבר קנאו מהעכו"ם בדמים בעודו מחובר, ואח"כ קצצו הישראל לאתרוג הוי האתרוג טבל בידו משום דהוי מירוח ביד ישראל ע"כ לא יקנה אותו ממנו אלא אחר קציצתו דלא הוי טבל. מ"ב בב"ה. ואם יוצא באתרוג טבל עיין בכה"ח אות מ"א. שדעת השו"ע טבל פסול כל שבעה משום דאינו ראוי לאכילה. מ"ב אות מ"ה.

ובדיעבד בקצצו הוא בעצמו כשר ומברך עליו דמספיקא לא חיישינן לגזולה. מ"א ס"ק ה'. מ"ב אות י"ד. אבל מ"מ עדיף ליטלו בלא ברכה. כה"ח אות כ"ג.

מי שגזל קרקע ע"י כיבוש מלחמה הרי זה קנה הקרקע, מגמ' גיטין ל"ח. מ"א ס"ק שם. א ואחרי שקצצו העכו"ם, ביד ישראל הוי יאוש ושינוי רשות וקנה אותו אפי' לברך עליו, כיון דאין זה אלא ספק, ועוד לא הוא גזלה ואין כאן מצוה הבאה בעבירה. מ"ב אות י"ב. וה"ה אם קצץ אותו ישראל אחר ונתן אותו לאחד הוי שנוי רשות. מ"ב אות י"א.

ואם הנכרי יתן לו במתנה אחרי שקצצו ג"כ מהני ויכול לברך עליו לכ"ע. מ"ב אות י"ב. ל. הגם ששם בחו"ל הקרקעות גזולים מגוי מ"מ גזל גוי אחר ג"כ אסור. מ"ב אות י"ג.

הגה: לולב שאגד אותו כותי כשר ^מ כמו בסוכת כותי דכשרה.

עין משפט ד.ה. יו"ד סימן כח סעיף יא

יא. יא. כיסהו הרוח פטור מלכסות ^ב ואם חזר ונתגלה חייב לכסותו ^ט, אבל אם הוא בעצמו כיסהו ^ע ונתגלה שוב אינו חייב לכסותו.

עין משפט ו. אר"ה סימן יא סעיף ח

ח. יא. המשתחוה לבהמה צמרה פסול לציצית. המשתחוה לפשתן נטוע כשר לציצית שהרי נשתנה.

עין משפט י. יו"ד סימן קמג סעיף א

א. א. מי שהיה ביתו סמוך לבית ע"ז ונפל אסור לבנותו ^ט. כיצד יעשה כונס בתוך שלו ובונה ואותו הריוח של ד' אמות ממלאו קוצים או זבל כדי שלא ירחיב בית ע"ז.

מ. משמע דלכתחלה לא יאגוד אותו עכו"ם כמ"ש בסי' י"ד לגבי נשים בציצית בשם ר"ת, וצ"ע דהרי קיי"ל דלולב א"צ קשירה וא"כ האגד אינו רק מן המוכחר, וצ"ל כיון שהוא נוי מצוה חשוב כמצוה עצמה. מ"א ס"ק ח'.

ו. ולפ"ז גם הנשים אין אוגדות את הלולב, וכ"ה בתוס' בגיטין מ"ה ע"ב, וקטן דינו כאשה.

נ. ממשנה שם דף פ"ז והיינו שכיסהו הרוח עד שאין רישומו ניכר, אבל אם רישומו ניכר חייב לכסותו. שם אות ס"ג. ודוקא שכיסהו הרוח בדבר הכשר לכיסוי אבל בדברים הפסולים לכיסוי צריך לכסות דלאו כיסוי מיקרי, ויש אומרים לברך וספק ברכות להקל. כף החיים אות ס"ד. ואם רצה לגלותו ולכסותו הוא בעצמו מצוה הוא עושה. שם באות ס"ה.

ס. בלא ברכה ואם יש לו עוף אחר ישחטנו לידו ויברך. כף החיים אות ס"ט.

ע. או ישראל אחר כיסהו כדינו ואין לכסות במקום מועד שיתגלה שם, וכן אחרי שכיסהו אין לגלותו לכתחילה. שם אות ס"ז.

פ. ממשנה בע"ז דף מ"ז, ומיירי כגון שהיה ביתו תחלה בנוי שם ואח"כ עשה העכו"ם בחלקו השני בית ע"ז, כ"כ בבית לחם יהודה.

ו. וכתב הש"ך בס"ק א' דמשמע מדברי הטור שאפי' אין הבית עצמו נעבד אסור לבנות כותל לבית כיון שנהנה מזה בית הע"ז, וכך משמע בגמ' וברש"י, ודלא כהב"ח שמתיר לבנותו אם אין הבית עצמו נעבד אם רק מעמידים בו ע"ז דבזה לא נקרא שמהנה לע"ז בבנין הכותל, וכתב הש"ך דאין דבריו נראים כלל.

א. ב. היה הכותל שלו ושל בית הע"ז משותף ונפל מחציתו שלו מותר בהנאה ^ז ושל ע"ז אסור ^ק ואם אינו מבדיל איזה חצי שלו הכל אסור בהנאה ^ר אבניו עציו ועפרו, או אפרו אם נשרף.

הגה: מיהו מותר לישראל למכור לעכו"ם חלקו ^ש בכותל זה בכל מקום שהוא.

דף מז:

עין משפט ב. או"ח סימן ג סעיף יב

ב. יא. יפנה בצניעות בלילה כמו ביום ^ת.

עין משפט ג. יו"ד סימן קמג סעיף א
עיינ לעיל דף מז. עין משפט י.

עין משפט ד.ה.ו.ז.זו. יו"ד סימן קמה סעיף ג

ג. ד. בית שבנה אותו עכו"ם ^א מתחילה שיהיה עצמו נעבד ^ב, וכן המשתחוה לבית בנוי ^ג הרי זה אסור בהנאה.

ז. ואם על דרך משל היה עובי הכותל שנפל ב' אמות אמה שלו ומרחיק עוד ג' אמות הרי הרחקת ד' אמות, כ"כ רש"י והר"ן שחלקו בעובי עולה לו לחשבון.

ק. ואף דאין עובדין לשברים מיירי הכא שהיתה ע"ז של ישראל או שהעכו"ם עבד לכל אבן ואבן. כ"כ התוס' שם.

ר. דקימ"ל בדאורייתא אין ברירה בכה"ג. טור ור"ן. ביאורי הגר"א אות ד'.

ש. ר"ן בפרק כל הצלמים, ומכאן דאין איסור מצד חילול ה' שבית ע"ז יגדל ויתרבה.

ת. וכן לפנות בין מזרח ומערב אסור גם בלילה.

א. כ"כ הט"ז והש"ך בפירושו השו"ע אבל בנאו ישראל אינו אסור עד שישתחוה לו. ובהגהות דרישה כתב דמומר לענין זה דינו כעכו"ם. והט"ז חולק עליו וס"ל דמומר דינו כישאל גמור בזה ולכל עונשים שבתורה כמ"ש בסי' קל"ט. ובנה"כ מסכים לדברי הדרישה.

ב. והוא ממשנה דף מ"ו וכפירוש רש"י שם. ודוקא שבנאו שיהיה בעצמו נעבד אבל בנאו לשים בו ע"ז הוה ליה תשמישי ע"ז דאינו אסור עד שישתמש בו כדלעיל בסי' קל"ט. ש"ך ס"ק ט'.

ג. מימרא דרב שם. דכאן נעשה בידי אדם ולא קרקע עולם.

היה הבית בנוי וסיידו וכיירו **ד** לשם ע"ז עד שנתחדש נוטל הישראל **ה** מה שחידש והחידוש אסור בהנאה **י** משום שעשאו לעבדו ושאר הבית מותר.

ג. ה. הכניס האלילים לתוך הבית **ז** כל זמן שהוא שם הבית אסור בהנאה, הוציאו הותר **ח** הבית.

הגה: ודוקא שלא הוקצה הבית לכך אבל הוקצה לע"ז אסור עד שיוציאה משם העכו"ם דרך ביטול דהיינו שלא להכניס עוד שם ע"ז **ט** אבל בע"ז של ישראל **י** לא מהני ביטול.

עין משפט ט.י. יו"ד סימן קמה סעיף ד

ה. ו. אבן שחצב אותה ישראל ע"מ לעבדה אסורה **ב** בהנאה, הייתה חצובה וציירה וכיירה שתיעבד אפי' צייר בגוף האבן נוטל מה שחידש והוא אסור בהנאה ושאר האבן מותרת.

הגה: ובע"ז שמהני ביטול אפי' לא נטל משם רק מה שצייר **ל** או כייר מותר אם עשאו דרך ביטול.

ד. היינו עכו"ם, וכמו שכתבו הט"ז והש"ך בס"ק ח' דאם ישראל עשה כן אינו אוסר עד שישתחוה לו בפועל.

ה. אבל עכו"ם בכל שהוא שיטול מתבטל שם ע"ז ממנה, אבל ישראל צריך שיטול כל מה שחידש העכו"ם אז בטלה, אבל ע"ז של ישראל אין לה ביטול כלל. ש"ך ס"ק י"א, מרש"י ור"ן.

ו. ואין לו ביטול עולמית אם הוא של ישראל ואם הוא של עכו"ם עד שיבטלנו העכו"ם. ש"ך ס"ק י"ב. וצ"ע שהרי הישראל עדיין לא עבדו ומדוע אין לו ביטול עולמית.

ז. והבית עצמו לא נתכוון לעבוד אותו. ש"ך ס"ק י"ג.

ח. אפי' דעתו להחזירה אח"כ, וה"ה אפי' הוציא הישראל מותר כיון שלא הקצה הבית לע"ז אלא לפי שעה, רש"י. וש"ך ס"ק י"ד.

ט. והיינו בהוציאה העכו"ם אבל הוציאה ישראל אפי' ע"ד שלא להכניסה עוד לא מהני לבטל מבית זה דין משמשי ע"ז. ש"ך ס"ק ט"ו. מהטור והר"ן.

י. כלומר אם הבית הוא משמשי אליל של ישראל לא מהני ביטול עולמית. ש"ך ס"ק ט"ז. ממשנה שם.

ל. היינו רק מעט ממה שצייר בענין שפגמו הוי ביטול ע"י עכו"ם.

עין משפט כ.

יו"ד סימן קמה סעיף ה

ה. ז. אבן שהעמיד עליה אלילים של עכו"ם הרי זו אסורה כל זמן שעליה הע"ז מ סלקה לע"ז האבן מותרת.

עין משפט ל.

יו"ד סימן קמה סעיף ד

עיין לעיל עין משפט ט.י.

מ. שם במשנה, ואם סילקה מותרת, ופי' רש"י שם דוקא העמיד עליה לפי שעה ולא הקצהו לכך אבל הקצהו נאסר גם אחר שסילקה. ש"ך ס"ק י"ח.